

hangszert – 10 citerát, 10 mandolint, szintetizátort – vettünk, megoldottuk a csoport egyéni erősítését is. Utazásainkat is javarészt alapítványi pénzből fedeztük. Vállalkozói támogatással szép emblémát készítettünk, és alapító tagjainkat nagy méretű fotón örökítettük meg.

Az új tanév során új feladatok végrehajtásához kezdtünk. Nagy vállalkozásunk lesz az úgynevezett „Komlósska veselica”, a „Komlósi multság” összeállítása, és a „Priadky”, a „Fonó” színpadra állítása. Decemberben ismét antológián vettünk részt. Januárban pedig a teaesten – egész estét betöltő kultúrműsort adunk szülőknek, érdeklődőknek.

Csoportunk tevékenysége folyamatos. A próbák mindig csak délután, a tanítási idő és a napközi, valamint az iskolaotthon befejezése után kezdődnek. Fellépések előtt hétféleken próbálnak, illetve készülnek a gyerekek.

Terveink között szerepel egy szlovákiai turné, valamint egy svédországi utazás, melyet eddig pénzügyi nehézségek miatt nem tudtunk megvalósítani.

Összegezve: Azok a pedagógusok, akik itt maradtak – ebben a kis szlovák faluban, – tenni akarnak és tesznek is – az itt maradt szlovákokért, múltjuk emlékeinek megőrzéséért.

LEHOCZKI ISTVÁNNÉ

A terényi nemzetiségi munkáról

Terény Nógrád megyében, Balassagyarmattól 20 km-re lévő piciny település. Lakosainak száma 527 fő. Összetétele fele részben szlovák nemzetiségű, evangélikus vallású, fele részben magyar, katolikus vallású. Mindkét felekezetnek temploma van. Egy cigány család telepedett le a faluban kb. 30 éve, azok leszármazottjai jelenleg a lakosság 2-3%-a.

A szlovákok a felvidékről jöttek, Árva megyéből, a Morva folyó környékéről.

A terényi szlovákság népszámlálásokon, statisztikai adatszolgáltatás idején már magyarnak vallja magát, de nyelvét, kultúráját, vallását a mai napig is megtartotta.

A falu összetételében a vegyes házasságok miatt már nehezen lehetne kibogozni, ki volt az eredeti szlovák, csupán a vallás, és a családnevek utalnak rá (*Oczot, Bujnyik, Kusnyár, Brozsó* stb.) hogy ezek a családok szlovák eredetűek. 1960-ig volt szlovák nyelvoktatás az iskolában. Ebben az időszakban a szlovák családok, a generációk egymás között csak szlovákul beszéltek. Volt olyan gyerek, aki óvodába kerülve nem értett és nem beszélt magyarul. (1968) Ma már csak az idősebb korosztály beszéli a nyelvet, nem az irodalmi szlovákok.

Az iskola körzetesítésével, mivel olyan faluba, Szandára körzetesítették be, amely nem nemzetiségi falu, a szlovák nyelv oktatása megszűnt. Idekerülésünk után azon munkálkodtunk, hogyan lehetne ismét bevezetni a szlovák nemzetiségi nyelv tanítását.

1983-tól az óvodában, majd folyamatosan az iskola alsótagozatos osztályaiban is sikerült tanítási óra kereteiben beindítani a szlovák órákat. Olyan sikere volt, hogy nemcsak a nemzetiségi, de a magyar származású szülők is igényelték gyermekeik szlovák nyelvi oktatását. Ezzel a 4. osztályig megoldódott a nemzetiségi nyelvoktatás.

1992. januárjától lehetőségük volt a szülőknek, hogy a hasonló nemzetiségi összetételű Szügy községbe járassák a gyerekeket felsőtagozatba. Így, aki igényli, folytathatja anyanyelvének tanulását.

1964 után fedeztük fel, hogy milyen gazdag a falu szokásvilága. Így kezdtük el gyűjteni előbb csak a használati eszközöket, majd a népdalokat, magyart, szlovákokat egyaránt, és később a szokásokat, szokásdalokat. Felelevenítettük a farsangi szokásokat, amelyhez magyar és szlovák szokásdalokat is találtunk. A fiúk örömmel tanulták meg az idősebbektől a koledáló táncot, a lányok boldogan díszítették fel a régi szokásnak megfelelően

a pántlikás kalapot. 1993-ban a TV felvételt készített a faluról, ennek része a farsangi koledálás is. Rövidesen láthatjuk majd a műsort. Másik érdekes fellelt szokásunk az „Ojánye” – János napi tűzgrás. Lényege, hogy János nap körüli vasárnap a legények kimentek a határba, tüzet gyújtottak, a lányok azt átugrálták. Igen-igen kellett ügyeskedni, hogy ne fogjon tüzet a szoknya. Az öregek elbeszélése szerint ez arra volt jó, hogy a jég ne verje el a határt. Ennek a szokásnak van egy dallama, szöveggel, amelyre a neves néprajzkutató *Manga János* azt mondta, hogy Magyarországon itt Terényben hallotta csak ezt a szokásdalt. Mindkét szokást, a Terényi Szlovák Farsangolót és az Ojánye-t *Lami István* a Szlovák Szövetség egykori osztályvezetője, koreográfus színpadra alkalmazta, és a Terényben működő Gyermekek és Ifjúsági Csoportnak betanította.

Az 1970-es évek végén a 80-as évek elején a magyar nyelvű Gyermekekkel együtt hatalmas sikersorozatban volt részünk országos szinten. A Gyermekekévé alkalmával Szlovákiába, Besztercebányára is eljutottunk. Szerepeltünk Oroszlánban, a Szlovák Honismereti Konferencián, Budapesten a Nemzeti Galériában a Kórusmuzsika kereteiben.

A csoport országhárásai során felvetődött, milyen jó lenne, ha itt a megyében, a környező falvak gyermek és felnőtt csoportjai megismerhetnék egymást, kicserélhetnék tapasztalataikat. 1976-ban létrehoztuk, és először megrendeztük nagy sikerrel az *I. Terényi Nemzetiségi Találkozót*.

A falu lakosságának összefogásával megépítettük a szabadtéri színpadot, méltó helyet adva ezzel a találkozónak, hiszen kultúrházunk olyan kicsi és rossz állagú, hogy 100 embernél nem fér el több benne.

A találkozókön 2-300 ember produkciójában 2-3000 ember gyönyörködhet évente. 1994-ben már 14. alkalommal kerül megrendezésre. A helyi csoportok mellett más települések nemzetiségi csoportjai is bemutatták programjukat. Minden évben Szlovákiából is hívunk meg csoportokat. Találkozhatunk szlovákiai magyar és szlovák hagyományörző együttesekkel. Jó lehetőség ez a nap egymás munkájának megismerésére, tapasztalatszerzésre, a nyelv gyakorlására, a gyökerek felkutatására. Szlovákiával való kapcsolatunkat egyre jobban bővítjük. 1993 nyarán a *Szent-Györgyi Albert* centenárium alkalmából (a Nobel-díjas tudós itt töltötte gyermekéveinek egy részét a közigazgatásilag Terényhez tartozó Kiskérpusztán, szülei birtokán) első alkalommal rendeztük meg az Ifjú biológusok és kémikusok táborát, ahol három szlovákiai magyar gyerek is részt vett. Olyan jó hírünket vitték, hogy 1994-re már több mint 20 jelentkező is van.

A művelődési ház keretében több kis klub és egyesület működik. (Faluvédők Egyesülete, Faluszépítők Egyesülete, Nyugdíjas Klub, Sportklub, Nemzetiségi Klub). A Nemzetiségi Klub irányításában, szervezésében oroszlánrészt vállalt volt tanítványunk, kartársnőnk *Brozsó Andrásné*, aki elvégezve a tanítóképzőt, szlovák nyelvből is vizsgát tett. A klub feladata a hagyományápolás mellett a gyökerek felkutatása, honnan származnak az itteni szlovákok. Ebben az évben terveztük egy utat a Szlovákiában azonos nevű Terény-ba, szeretnénk megismerkedni az ott élő emberekkel, esetleg hasonló családneveket találunk-e? Megkeresnénk, honnan eredhet a két falu nevének azonossága. Felvesszük a kapcsolatot, és ha ők is hajlandók rá, rendszeressé tesszük a találkozókat.

Nagy érdeklődést vált ki idősebbek és fiatalok körében is a régi ételek készítése. Gyerekeink csodálkozva figyelik, hogyan készül a farsangi fánk, a brinzás haluska, a hibány, a görhe, vagy a karácsonyi ostyá.

Karácsony előtt elkészítették az ostyát a klub tagjai és ezzel ajándékozták meg a 70 éven felüli idősebb embereket és a gyerekeket. Farsang előtt közel 30-an vettek részt a farsangi fánk sütésén, megköstölhattunk egy eredeti szlovák tésztát, a hibányt is.

Az EXPO pályázatot is beadtuk. Mint kiegészítő rendezvényt, felkínáltuk a Nemzetiségi Napot, a falu szokásvilágát, régi ételek készítésének bemutatását. Az első fordulóban elfogadták a pályázatunkat. Meghívást kaptunk Gödöllőre az EXPO börzére, ahol egy asztalt kaptunk kínálatunk bemutatására. Bízunk benne, hogy az EXPO kapcsán is ismertebbé tehetjük picit falunkat.

További terveink mindezek továbbvitele, kiszélesítése. Szeretnénk egy kis múzeumot létrehozni, a kiállítási anyagok nagy része már együtt van, sajnos a padláson, jelenleg nincs kilátás arra, hogy egy épületet megvásároljon az önkormányzat, méltó helyet adva ezzel az évek óta összegyűjtött anyagnak.

MUCSINA GYULÁNÉ